

T.C.

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

CEZA BÖLÜMÜ

ESAS NO : 1985/43

KARAR NO : 1985/78

ÖZET: Sıkıyönetim ilânına neden olan olaylara ilişkin bulunup, 1402 sayılı Yasa'nın 13/b., CMUK.nun 3. ve 353 sayılı Yasa'nın 18. maddelerinde öngörülen bağlantı koşulunu içeren suçlara ait davanın Askerî Yargı yerinde görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : K.H.

Sanıklar : Zeki Aslan ve arkadaşları

O L A Y : 1- Sanıklar Zeki Aslan, Hakkı Ebedallı, Fahrettin Şair, S.Ahmet

Kaya, Osman Onuktay, Ahmet Uysal, Hamit Polat ve Hikmet Çetin 'in Ağrı Töb-Der Şubesi-nin başkan ve idare heyeti üyeleri buldukları, 2.6.1978 günü adı geçen dernekte güvenlik kuvvetlerince yapılan arama sonunda kürtçe yazılmış Roje Velat Dergilerinin okumaya arz edilmiş şekilde masalar üzerinde elde edildiği, ayrıca kartpostallar, çeşitli sloganlar yazılı afişler ve derneğe üye olmayan kişilere kesilen makbuzların elde edildiği, dernek üyelerinin kapsam itibariyle kürtlerin eski bir medeniyete sahip oldukları, yazılan dilin kendi kürtçe dilleri olduğu, kürtlerin ayrı bir dil konuşmaları gerektiği bu dilin yazı diline de geçmesi ve bağımsız bir Kürdistan devleti kurmak için faaliyet gösterdikleri, bu şekilde Dernekler Yasası'na aykırı davrandıkları Ağrı C. Savcılığınca düzenlenen 4.7.1978 günlü, 1978/448 esas sayılı iddianamede ileri sürülerek eylemlerine uyan 1630 sayılı Yasa'nın 35/1-2. maddesi aracılığı ile aynı yasanın 65/son. maddesi gereğince ayrı ayrı cezalandırılmaları ve (b) bendine göre derneğin kapatılması istemiyle haklarında kamu davası açılmıştır.

2- Yukarıda adları geçen ve Ağrı Töb-Der Şubesinin başkan ve yöneticileri olan sanıkların millî duyguları zayıflatıcı, bir arada ortak yaşama arzu ve inancını yok edici nitelikte kartpostallar, Roje Velat dergileri, afişler bulundurmaları suretiyle devletin mülki, siyasi ve hukuki nizamlarını yoketmeye ve siyasi bütünlüğünü bozmaya yönelik hareketlerden buldukları, bu amaçla propaganda yaptıkları Ağrı C. Savcılığınca düzenlenen 4.7.1978 günlü, 1978/443 esas sayılı iddianame ile ileri sürülerek eylemlerine uyan TCK.nun 142/1-3., 173/son. maddeleri uyarınca cezalandırılmaları istemi ile haklarında kamu davası açılmıştır.

Ağrı Ağır Ceza Mahkemesi; 20.8.1979 günü, 1978/204 esas sayı ile; Yargıtay 3. Ceza Dairesinin 19.6.1979 gün, 1979/4933-5461 sayılı kararı gereğince her iki dava davanın 1978/190 esasında birleştirmiştir.

Ağrı Ağır Ceza Mahkemesi; 13.6.1980 günü, 1978/180 esas, 1980/64 karar sayı

ile; sanıklara yüklenen suçların işleniş biçimi, mahiyeti ve gayesi itibariyle Anayasa'nın tanıdığı temel hak ve özgürlükleri ortadan kaldırmaya yönelik yaygın şiddet hareketlerinden ve sıkıyönetim ilânına neden olan suçlardan olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiştir.

9. Kolordu ve Erzurum Sıkıyönetim Komutanlığı; 22.12.1980 günü, 1980/1819 sayılı yazı ile; sanıklara atılı suçun, 1402 sayılı Yasa'nın değişik 13/a. maddesindeki sınırlı süreden daha önce işlendiği, atılı suçlarla sıkıyönetim askerî mahkemelerinin el koyduğu suçlar arasında Askerî Yargıtay Daireler Kurulunun 16.10.1980 günlü, 1980/96-95 sayılı kararında öngörüldüğü şekilde organik bir bağ tesbit edilemediği gerekçesi ile 1402 sayılı Yasa'nın 13. ve 15. maddeleri gereğince davanın Ağrı Ağır Ceza Mahkemesinde görülmesi için dosyayı iade etmiştir.

Ağrı Ağır Ceza Mahkemesi; 2.11.1984 günü, esas 1981/4, karar 1984/200 sayılı ile; komutanın iadesi üzerine dosyanın esasa alınarak duruşmalara devam edildiği, ancak Yargıtay 4. Ceza Dairesi'nin 22.3.1984 günlü, 1984/1934-2104 sayılı ilâmında da açıkça belirtildiği üzere kesinleşen görevsizlik kararı üzerine dosyanın Askerî Mahkemeye tevdi olunması ve sıkıyönetim askerî mahkemesince de görevsizlik kararı verildiği takdirde dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesi'ne intikalinin sağlanması veya görevsizlik kararının yazılı emir yolu ile kaldırılması cihetine gidilmesi gerekirken, hazırlık soruşturması sırasında kullanılması gerekip, kesinleşmiş mahkeme kararlarına karşı kullanılması olanağı bulunmayan sıkıyönetim komutanına 1402 sayılı Yasa'nın 2301 sayılı Yasa ile değişik 13. ve 15. maddeleri ile yerilen yetkiye dayanan komutanlığın yazısı üzerine duruşmaya devamla hüküm kurulmasının yasaklara aykırı olduğu gerekçeleriyle yargılamanın durdurulmasına ve dava dosyasının gereğinin takdir ve ifası için Erzurum Sıkıyönetim Komutanlığı Askerî Mahkemesine gönderilmesine karar vermiştir.

Erzurum-Ağrı İlleri Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Nolu Askerî Mahkemesi; 27.2.1985 günü, 1984/187 esas sayılı ile; sanıklardan Hikmet Çetin ve Ahmet Polat hakkında mahkemelerinde TCK'nun 125. maddesi uyarınca cezalandırılmaları istemiyle kamu davası açılmış olduğu ve belirtilen davanın halen 1984/85 esasında derdest bulunduğu anlaşıldığından, sanıkların eylemleri tefrik edilerek 353 sayılı Yasa'nın 37. maddesi uyarınca birlikte bakmak ve hükmolünmek üzere 1984/85 esas sayılı dava dosyası ile birleştirilmesine, diğer sanıklara ilişkin suçların ise 1402 sayılı Yasa'nın değişik 13/a maddesinde öngörülen süre dışında işlendiği ve sıkıyönetim askerî mahkemesince elkonulmuş herhangi bir dava ile ortak ve genel amaç bağlantısının bulunmadığı gerekçeleri ile 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvuruda bulunulmasına karar vermiştir.

Dosya, Erzurum Sıkıyönetim Komutanlığı Askerî Savcılığının 7.3.1985 günlü, 1985/410 Muh. D.8 sayılı yazısı ekinde Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE: Türk Ulusu adına yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü, Servet Tüzün'ün Başkanlığı'nda, Y. İsmet Ayer, Mebrure Gözdemir, A. Mazhar Akman, Cezmi Elgin, Necati Karakış, ve Muammer Aksüt'ün katılmaları ile yaptığı 22.4.1985 günlü, toplantıda geçici raportör Hâkim Tulez Barutoğlu'nun raporu ile dosyadaki belgeler, okunduktan; toplantıya, Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Dinçer Özbilgin ile Askerî Yargıtay Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Sezai Aydınalp'in Askerî Yargı yerinin görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Sanıklara atılı suçlar, Ağrı ilinde 20.4.1980 günü ilân edilen sıkıyönetimden üç aydan daha önce, 4.7.1978 de Ağrı da işlenmiştir.

İncelenen dosya içeriğine göre, sanıklara atılı suçun siyasal ve ideolojik amaçlı olduğu ve bu yönüyle sıkıyönetim ilânına neden olan olaylara ilişkin bulunduğu belirlenmektedir.

Ayrıca dosyada bulunan belgelerden, sanıkların Ağrı Töb-Der şubesinin yönetim kurulu başkanı ve üyeleri olduklarının anlaşılması ve anılan derneğin amacı dışına çıkarak faaliyetlerde bulunmasından ötürü Töb-Der hakkında sıkıyönetim askerî mahkemelerinde açılmış bir davanın bulunması karşısında, 1402 sayılı Yasa'nın 13/b. maddesinde öngörülen ortak ve genel amaç bağlantısının olayda gerçekleştiği kuşkusuzdur.

Öte yandan, Erzurum-Kars-Ağrı-Artvin İlleri Sıkıyönetim Komutanlığı Askerî Savcılığının dosyada yer alan 11.1.1985 günlü, 1985/61 Muh. D.S.17/A-13 sayılı yazısından sanıklardan Hikmet Çetin hakkında Erzurum Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Nolu Askerî Mahkemesinde Ağrı'da özgürlük yolu adlı yasa dışı örgüte girmek suçundan dolayı kamu davası açıldığı, Hamit Kaplan hakkında Ağrı ilinde 1979 yıllarında örgüt mensubu kişilere yataklık etmek, onların yurt dışına kaçmalarını kolaylaştırmak gibi eylemlerde bulunmaktan savcılığın 1982/264 esasında sürdürülen soruşturmasının bulunduğu anlaşılması açısından, 1402 sayılı Yasa'nın 13/b maddesindeki ortak ve genel amaç bağlantısının ötesinde CMUK.nun 3. ve 353 sayılı Yasa'nın 18. maddesindeki bağlantının da olayda gerçekleştiği anlaşılmaktadır.

Bu durumda, davanın 1402 sayılı Yasa'nın 13/b. ve 353 sayılı Yasa'nın 18. ve CMUK.nun 3. maddeleri uyarınca Askerî Yargı yerinde görülmesi gerektiğinden,

..../.....

ML

Erzurum Sıkıyönetim Komutanlığı Askerî Mahkemesi'nin başvurusunun reddine karar veril-
melidir.

SONUÇ: Anlaşmazlığın, niteliğine göre Adli Yargı yerinde çözülmesi gerekti-
ğine, bu nedenle Erzurum 9. Kolordu ve Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Nolu Askerî Mahkemesi-
nin başvurusunun reddine, 22.4.1985 gününde kesin olarak oybirliğiyle karar verildi.


Başkan

Servet Tüzün



Üye

Y. İsmet Ayer




Üye

Mebrure Gösdemir



Üye

A. Mazhar Akman



Üye

Cezmi Elgin



Üye

Necati Karakış



Üye

Muammer Aksüt

